

Asia: Ruonasuon tuulivoimaosayleiskaava

Simon kunta
simon.kunta@simo.fi

Lausunto

1 Johdanto

Simon Ruonasuon tuulivoimahankkeen kaavoituksen tavoitteena on mahdollistaa 5 tuulivoimalaa sekä 70 hehtaarin kokoisen aurinkoenergiatuotantoalueen. Kokonaisuudessaan hankealue on kooltaan noin 210 hehtaaria. Voimaloiden yksikkötehoksi on suunniteltu alle 9 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m. Aurinkopaneelit sijoitetaan kokonaisuudessaan entiselle turvetuotantoalueelle. Hankkeeseen liittyy mahdollisesti energian varastointia nimellisteholtaan yhteensä enintään noin 20 MW:n akkuvarastoissa tuotantoalueella. Tuotantoalueelle sijoitetaan mahdollisesti noin 12 akkukonttia ja lisäksi tarvittavat muuntamokontit. Energiavarastoalueen vaatima pinta-ala on alustavasti enintään noin 0,5 hehtaaria. Tuulivoimahankkeen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavan maakaapelina kaava-alueelta Petäjäkoski-Isokangas-johtokäytävään, johon se kytketään johdonvarsiliitynnällä.

2 Lausunto

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua hankkeesta ja lausuu seuraavan.

Linnusto ja eläimistö

Hankealue on käytöstä poistettua turvetuotantoaluetta, joka rajautuu pohjoisessa reunoilta ojitettuun Ruonasuohon ja muilta reunoiltaan talousmetsään. Vanhasta turvetuotantoalueesta on tehty osittain kosteikko noin 10 vuotta sitten, kun turvetuotanto on lopetettu alueelta. Kosteikon pinta-ala on noin 0,7 neliökilometriä. Ruonasuon hankealueen rajanaapurina etelässä on Rimpijärvi - Uusijärven Natura 2000 suojelualue. Seuraavaksi lähinnä on Veittiaavan Natura 2000-suojelualue lähimmillään noin 800 m hankealueesta länteen. Muista luonnonsuojelualueista Iso-Saarisuo - Hoikkasuo - Musta-aapa sijaitsee 9 km hankealueesta lounaaseen. Lähimmät yksityiset luonnonsuojelualueet ovat Luolaojan palsta ja Kumpulan suojelualue noin 1,8 km hankealueesta koilliseen sekä Lassin palsta noin 4 km hankealueesta luoteeseen.

Alueen linnusto on suo- ja metsälinnustoa. Alueella tehtiin pesimälinnusto-, petolintu- ja kanalintujen soidinpaikkakartoitukset sekä muutonaikaista tarkkailua keväällä ja syksyllä. Tehdyissä maastotutkimuksissa havaittiin yhteensä 80 lajia, joista 28 lajin tulkittiin pesivän hankealueella ja 55 hankealueen ulkopuolella. Hankealueella tavattiin yhteensä 78 lintulajia, joista 31 tulkittiin pesivän alueella. Havaituista lajeista 46 kuului johonkin uhanalaisuusluokkaan. Näistä 46 lajista 25 lajin tulkittiin pesivän alueella. Punaisen kirjan mukaan uhanalaiseksi luokiteltuja havaittiin 27 lajia, joista 13 lajin oletettiin pesivän alueella. Äärimmäisen uhanalaisista lajeista alueella esiintyi 1, erittäin uhanalaisista 4, joista 1 hankealueella, vaarantuneista 12, joista 5 hankealueella ja silmällä pidettäviä

lajeja 10, joista 6 pesi hankealueella. Yhteensä 18 havaittua lajia kuuluu lintudirektiivin liitteen I mukaisiin lajeihin; näistä 6 pesii alueella. Hankealueella havaituista lintulajeista yhteensä 16 kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin. Alueellisesti uhanalaisia lajeja havaittiin 4.

Ruonasuon entinen turvetuotantoalue on rakennettu osittain lintukosteikoksi, joka vetää puoleensa erityisesti vesilintuja ja kahlaajia. Näiden joukossa on merkittävästi myös uhanalaista lintulajistoa. Hankealueella sijaitsee teeren ja suokukon soidinpaikat. Alle 5 km säteellä sijaitsevat maakotkan reviiri, jossa on kolme pesäpaikkaa sekä ainakin kaksi muuttohaukkareviiriä sekä lukuisia kurkireviirejä. Alueen läpi muuttaa keväisin myös merkittäviä määriä kurkia, hanhia ja joutsenia. Kevätmuuton havainnoinnin yhteydessä kurkia alueella havaittiin 892 yksilöä, joista hankealueella 355. Laulujoutsenia havaittiin 58 yksilöä ja hanhia 64. Lisäksi on tyypillistä, että suoalueilla liikkuu kesäisin pesimättömiä kurki- ja metsähanhiparvia.

Hankkeen vaikutusalueella esiintyy runsaasti uhanalaista lintulajistoa pesivänä ja muutonaikana, mm. lähistöllä sijaitsevat maakotkan ja useat muuttohaukan reviirit sekä kurkien ja laulujoutsenen reviirit, joille tuulivoimalat muodostavat törmäysriskiuhan. Luke katsoo, että lintujen törmäysriski Ruonasuon tuulivoimala-alueella on korkea eikä sitä voi ehkäistä tai minimoida. Tuulivoimalat aiheuttavat merkittävän törmäysriskin erityisesti isoille linnuille kuten kurki, hanhet, joutsenet, petolinnut ja vesilinnut. Varoalue esim. maakotkan pesään tulisi olla vähintään 2 km, mieluummin 5 km. Maakotkan törmäysriskiä tuulivoimaloihin lisää se, että emot viettävät reviirillään aikaa vuoden ympäri. Hankealueella on myös viitasammakon esiintymä, jonka säilyminen tulee turvata hankkeen rakennusvaiheessa. Natura-arvioinnin tekeminen on myös suositeltavaa, koska hankealueeseen rajautuu useita Natura-2000 soidensuojelualueita.

Luke katsoo, että lintujen törmäysriskien takia hankealue olisi sopivampi yksinomaan aurinkovoimala-alueeksi. Aurinkovoimaloissa ei t.n. ole vaaraa linnuille vaikkakin aurinkovoimaloiden ympäristövaikutuksista on vielä vähän tietoa. Voimalan rakentaminen aiheuttaa häiriötä ympäristöön mutta se on tilapäistä. Myöhemmät häiriöt syntyvät lyhytaikaisista huoltokäynneistä. Näistä ei voida katsoa olevan merkittävää haittaa alueen linnustolle. Voimala-alue tulee aidata isompien eläinten alueelle pääsyn estämiseksi. Aita voi aiheuttaa törmäysriskiä linnuille, mutta riskiä voidaan eliminoida mm. asianmukaisilla varoitusharjoituksilla.

Poronhoito

Ruonasuon tuuli- ja aurinkovoimahanke sijaitsee Isosydänmaan paliskunnan alueella, mutta sillä arvioidaan olevan paliskuntarajan läheisyyden ja paliskuntien yhteistoiminnan vuoksi vaikutuksia myös Oijärven paliskuntaan. Hanke sijoittuu poronhoidon TOKAT-paikkatietoaineiston mukaan Isosydänmaan paliskunnassa porojen kevät- ja kesälaidunalueille sekä vähäisesti jäkälälaidunalueelle. Hankkeen sähkönsiirtoreitti kulkee jäkälälaidunalueen läpi. Ruonasuon kaava-alueen todetaan olevan erityisesti Isosydänmaan paliskunnan tärkeää kevätlaidunta, vasoma-aluetta ja kesälaidunta. Lisäksi alueelle tulee myös Oijärven paliskunnan poroja, sillä alue on paliskuntien yhteistoiminta-aluetta. Alueen tärkeydestä poronhoidolle kertoo se, että siellä laiduntaa noin 600 poroa ja siellä merkitään huomattava määrä vasa- ja vasotiloja vuosittain.

Luke arvioi, että Ruonasuon tuuli- ja aurinkovoimahanke -yleiskaavan

kaavaselostuksessa hankealueen ympäristön poronhoitoa on kuvattu pääpiirteissään kohtuullisen kattavasti. Luke näkee myös hyvänä, että poronhoidon kuvauksessa on käytetty saatavilla olevia eri aineistolähteitä poronhoidosta. Näiden aineisto- ja tietolähteiden ohella Luke näkee kuitenkin tärkeäksi, että myös käytettävissä olevaa tutkimustietoa tuulivoiman ja muiden vastaavien hankkeiden vaikutuksista poronhoitoon hyödynnetään vaikutusarvioinneissa. Uutta tutkimustietoa tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon on tulossa lähivuosina myös Suomen poronhoitoalueelta. Luke näkee tämän ohella välttämättömäksi, että hankealueen vaikutuspiirin paliskunnilta kerätään riittävästi tietoa alueen käytöstä ja merkityksestä poronhoidossa sekä samalla myös kartoitetaan paliskuntien arvioita hankkeen mahdollisista vaikutuksista poronhoitoon. Samalla Luke korostaa, että muiden tietojen ja aineistojen ohella nämä paliskuntien antamat tiedot ja arviot tulisi huomioida riittäväällä painoarvolla vaikutusarvioinnissa. Nyt tehdyssä hankkeen vaikutusarvioinnissa tällaisia tietoja, aineistoja ja arvioita on kerätty ja esitetty lähinnä Isosydänmaan paliskunnasta, kun taas Oijärven paliskunnasta niitä on kerätty selvästi vähemmän. Koska Ruonasuon alue on kuitenkin paliskuntien yhteiskäytössä, myös Oijärven paliskunnan poronhoidosta olisi ollut Luken näkemyksen mukaan perusteltua kerätä ja esittää vastaava määrä tietoja, aineistoja ja arvioita.

Ruonasuon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen mahdollisia vaikutuksia poronhoitoon on kaavaselostuksessa pohdittu aluksi varsin monipuolisesti. Varsinaisessa arvioinnissa hankkeen vaikutusten on arvioitu olevan alueen tokkakuntien poronhoitoon suuri, mutta paliskuntien poronhoitoon vähäinen. Luke huomauttaa kuitenkin, että kyseisen hankkeen lisäksi Isosydänmaan ja myös Oijärven paliskunnassa on jo olemassa olevien tuulivoima- ja maankäyttö hankkeiden lisäksi rakenteilla, vireillä ja suunnitteilla monia muita vastaavia hankkeita, joiden yhteisvaikutukset paliskuntien poronhoitoon voivat olla kokonaisuutena huomattavia. Olisi ollut perusteltua ja tarpeellista kuvata kummankin paliskunnan toimintaa, laitumia, aitoja ja porojen vuodenaikaista liikkumista laajemmin ja tarkemmin mm. karttaesityksinä koko paliskunnan alueelta. Samalla myös muiden tuulivoima- ja maankäyttöhankkeiden sijoittumista ja laajuutta mm. paliskunnissa käytettävissä oleviin eri vuodenaikaisiin laitumiin, poronhoidon rakennelmiin ja porojen vuotuiheen laidunkiertoon nähden olisi ollut mahdollista tarkastella laajempaan kokonaisuuteen. Tällöin sekä Ruonasuon hankkeen erillisvaikutuksia, että myös sen yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa voitu olisi voitu arvioida luotettavammin ja kattavammin.

Lopuksi Luke muistuttaa, että suunniteltujen hankkeiden vaikutusarviot joudutaan aina tekemään etukäteen ilman varsinaisista aineistoa tai tietoa hankkeen todellisista vaikutuksista mm. poronhoitoon. Tästä syystä vaikutusarviot ovat aina osin subjektiivisia ja riippuvat eri skenaariovaihtoehtojen painottamisesta. Se, ettei Ruonasuon aluetta ympäristöineen ole voimassa olevissa kaavoissa osoitettu poronhoidon kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi, ei Luken näkemyksen mukaan myöskään riitä osoittamaan, ettei alue olisi poronhoidolle erityisen tärkeä. Kyseisiä merkintöjä on yleensäkin käytetty poronhoitoalueen eteläosissa hyvin vähän kaavoituksessa poronhoidon huomioimiseksi, ja kyseiset merkinnät rajoittuvat lähinnä kiinteiden erotusaitojen alueille. Koska poronhoito tarvitsee toimiakseen laajoja laidunalueita, joissa yksittäisten hankkeiden vaikutukset voidaan arvioida melko rajallisiksi, mutta joissa useiden hankkeiden yhteisvaikutukset laitumiin ja poronhoitoon voivat olla merkittävät, tulee Luken näkemyksen mukaan huomioida paikallisten vaikutusten ohella myös erilaisten hankkeiden yhteisvaikutukset paliskuntien poronhoitoon.

entistä kattavammin.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankealueen linnusto on etupäässä aapasoilla pesivää lajistoa, jota entiselle turvetuotantoalueelle tehty kosteikko monipuolistaa. Huomioon ottaen hankealueella ja hankkeen vaikutusalueella havaittu runsas uhanalaisten lintulajien määrä sekä pesivänä että muutonaikana, Luke katsoo, että lintujen törmäysriskien takia hankealue sopisi tuulivoimaa-alueetta paremmin pelkästään aurinkovoimaa-alueeksi. Luken näkemyksen mukaan tulisi huomioida paikallisten vaikutusten ohella myös muiden vastaavien hankkeiden yhteisvaikutukset paliskuntien poronhoitoon entistä kattavammin. Olisi tarpeellista kuvata alueen kummankin paliskunnan toimintaa, laitumia, aitoja ja porojen vuodenaikaista liikkumista laajemmin ja tarkemmin mm. karttaesityksinä koko paliskunnan alueelta. Siten myös muiden tuulivoima- ja maankäyttöhankkeiden sijoittumista ja laajuutta suhteessa paliskunnan eri vuodenaikaisiin laitumiin, poronhoidon rakennelmiin ja porojen vuotaiseen laidunkiertoon olisi ollut mahdollista tarkastella laajempaa kokonaisuutena. Ruonasuon hankkeen erillisvaikutuksia sekä eri hankkeiden yhteisvaikutuksia voitaisiin arvioida luotettavammin ja kattavammin. Hankkeiden yhteisvaikutukset laitumiin ja poronhoitoon voivat olla merkittävät.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 20.01.2025 klo 16:33:54.

Lausunnon valmistelija(t):

Esa Huhta

Jouko Kumpula

Liitteet:

Tiedoksi: